

Twister säljer Sverige

STOCKHOLM – ETT INTERNATIONELLT SKILJEDOMSCENTER

RAPPORT 2018:1

INNEHÅLL

FÖRORD

Framgångsrik svensk tjänsteexport.....	5

SUMMARY AND CONCLUSIONS

Stockholm is a global hub for international arbitration	6

Den okända tjänsteexporten	8

I affärslivets tjänst	10

Hundra år av skiljeförfaranden	14

Skiljeförfarandets ekonomiska betydelse för Sverige	20

Skiljedomsinstitutens konkurrensfaktorer	24

Lagen om skiljeförfarande	26

Vad bör göras?.....	29

AVSLUTNING

Handelskammarens förslag för att stärka Sveriges konkurrenskraft:.....	30

”

Genom gemensamma och förutsägbara rättsregler skapas stabilitet och rättssäkerhet på global nivå.

”

Författarpresentation: Anders Johnson är författare och har bland annat skrivit "Skiljedomens ädla konst – Gunnar Lagergren, internationell domare för handel, fred och mänskliga rättigheter", Ekerlids 2017.

Framgångsrik svensk tjänsteexport

Många känner inte till att Sverige är världsledande på internationell tvistlösning. Med den här rapporten vill vi ändra på det. Rapporten förklarar Sveriges position som forum för internationella tvister, dess betydelse för svensk ekonomi och hur vi kan stärka Sveriges konkurrenskraft.

Internationellt skiljeförfarande får internationell handel att fungera. Genom gemensamma och förutsägbara rättsregler skapas stabilitet och rättssäkerhet på global nivå. Värdet av detta för den ekonomiska utvecklingen kan knappast överskattas.

Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut har varit en ledande institution för svenska och internationella tvister i 100 år. Det som började som ett initiativ för att möta lokala behov för tvistlösning har i dag utvecklats till en internationellt präglad verksamhet med en stark internationell röst.

Årligen inleds omkring 200 tvister av aktörer från fler än 40 länder hos Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut. Det senaste året hanterades tvister till ett värde av 55 miljarder euro. Till detta kan läggas ärenden hos Internationella Handelskammaren (ICC) i Sverige, tvister enligt FN:s skiljedomsregler med säte Sverige och alla de tvister som avgörs endast genom lagen om skiljeförfarande.

Fler än 120 mellanstatliga avtal om investeringskydd inkluderar också bestämmelser som pekar ut Sverige som forum för tvister. Även detta understryker vår unika roll för internationell tvistlösning.

Varje tvist i Sverige sysselsätter ett stort antal personer på plats som rådgivare och experter, och omsätter betydande belopp som besöksnäring betraktat.

Många länder och städer har med avund tittat på Stockholms och Sveriges framgång och satsat stora resurser på att komma ikapp. Nu behöver vi växla upp för att inte bli omsprungna.

Det är hög tid att den svenska lagen som skiljeförfarande vässas i enlighet med de förslag som en utredning lade fram redan år 2015, och att framgångssagan internationell tvistlösning blir en självklar del av den svenska självbilden. Med små förändringar, som vi tror måste börja i Regeringskansliet, kan vi se till att internationellt skiljeförfarande är en stark svensk exportprodukt också om tio år. Men det är dags att agera nu.

Stockholm, januari 2018

ANNETTE MAGNUSSON
generalsekreterare, SCC

MARIA RANKKA
vd, Stockholms Handelskammare

STOCKHOLM IS A GLOBAL HUB FOR INTERNATIONAL ARBITRATION

Conclusions:

- Total strategic value of SCC includes estimated economic impact of SEK 9 billion per year, representing 0.21 % of Sweden's GDP.
- A variety of actors must work together to ensure that Stockholm remains competitive on the global arbitration market.

SUMMARY

AND CONCLUSIONS

Known as a neutral country, Sweden has long played a prominent role in international dispute resolution. Companies, states and investors from around the world resolve their commercial and investment disputes at the Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce(SCC). Arbitration provides significant economic benefit for Stockholm and the Swedish legal-services market.

Arbitration is dispute resolution independent of national court systems. It is the most common form of dispute resolution in international commercial contracts. Among its benefits are the confidentiality and efficiency of the proceedings, the ability to appoint specialized arbitrators, and the neutrality of the forum. An SCC arbitral award is enforceable through the New York Convention, an international treaty signed by 157 countries.

An arbitration institute's competitiveness depends on several factors. The choice of institute is typically influenced by the efficacy of the case administration and the cost of the proceedings. Users also consider the legal environment, the infrastructure, and the facilities available in the city where the institute is based. The SCC is among the most highly regarded arbitration institutes on the global market.

Arbitration provides significant economic benefit to Stockholm and the Swedish market. Foreign parties pay fees to the SCC and the arbitrators. Foreign parties are typically represented by Swedish counsel, generating income for law firms and other legal service providers. Arbitral proceedings are usually held in Stockholm, which involves rentals of facilities and supplemental services. The total stimulus effect amounts to almost SEK 9 billion per year, or 0.21 percent of Sweden's GDP. There are also incalculable benefits, such as the contribution to Sweden's reputation and goodwill abroad.

For Swedish arbitration to maintain its prominent role on the global market, the SCC and the Swedish legal community work hard to serve arbitration users and to stay ahead of industry trends. The Swedish government, courts, academia and legal associations contribute by creating a legal environment that is reliable and accessible to foreign users. Sweden's embassies and the Swedish business community abroad also help by spreading knowledge and information about arbitration in Stockholm.

Den okända tjänsteexporten

För hundra år sedan var Stockholm Sveriges största industristad. I Stockholmsregionen tillverkades bland annat telefoner, mjölkseparatorer, ångturbiner, fotogenkök, sjöfartsfyrar och sågverksmaskiner. En stor del av produktionen gick på export över hela världen. I dag är fabrikena nästan helt borta – även om en hel del industriföretag har kvar sina huvudkontor här.

Stockholm är numera en utpräglad tjänstestad med många internationellt framgångsrika företag. Kista är ett världsledande centrum inom mobiltelefoni. Två musikstudior på Kungsholmen – Cheiron och Polarstudion – lade grunden till det svenska musikundret. På Södermalm finns framgångsrika datorspelsföretag. Klarna, Skype och Spotify är tre andra exempel på företag som har utnyttjat digitaliseringens möjligheter för att utveckla nya affärer.

Många av dessa företag får ofta uppmärksamhet av medier, politiker och myndigheter, vilket är glädjande. De är ofta konsumentinriktade verksamheter som förknippas med begrepp som modernitet, ungdomlighet, kreativitet och upplevelser. Men det finns också internationellt framgångsrika verksamheter med stor betydelse för huvudstadsregionens ekonomi som sällan får uppmärksamhet därför att de verkar mer i det tysta.

En sådan verksamhet är internationellt skiljeförfarande, där Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut (SCC) är bland de största i världen. SCC startade sin verksamhet 1917. Hundra år senare

hanterar SCC svenska och internationella tvister till ett totalt värde av 55 miljarder euro (2017).

Skiljeförfarande är en alternativ tvistlösningsmetod som innebär att en rättstvist avgörs av en eller flera skiljedomare utan medverkan av domstol. Att tvister ska avgöras genom skiljeförfarande snarare än i allmän domstol är något parter enas om genom att inkludera en skiljeklausul i avtalen dem emellan. I ett skiljeförfarande har de tvistande parterna mer inflytande över processen än de har i ett domstolsförfarande, och skiljeförfarandet skyddas som regel av sekretess. Förfarandet resulterar i en skiljedom, som är verkställbar på samma sätt som en dom meddelad av allmän domstol. Skiljeförfarande kan genomföras både på nationell och på internationell nivå och för både kommersiella och politiska tvister.

Jurister i Stockholm arbetar dagligen med att lösa affärstvister mellan företag samt investerings- tvister mellan stater och företag som berör parter i hela världen. Även många andra stockholmare och Stockholmföretag bidrar till denna kvalificerade tjänsteexport.

Innan presentationen av SCC:s betydelse i skiljedomsvärlden – och för Stockholms ekonomi – ska skiljedomsidéns historia översiktligt presenteras.

I FREDENS TJÄNST

DEN 14 SEPTEMBER 1872 utfärdades den första moderna skiljedomen mellan två länder. Storbritannien ålades då att betala ett mycket stort skadestånd till USA därför att brittiska varv hade byggt fartyg åt sydstaterna under amerikanska inbördeskriget, vilket var att beteckna som ett neutralitetsbrott. Det mest uppmärksammade fartyget var CSS Alabama, varför tvisten mellan Storbritannien och USA kom att kallas Alabamatvisten.

Alabamamålet blev en viktig inspiration för den internationella freds rörelsen. På initiativ av tsar Nikolaj II arrangerades fredskonferensen i Haag 1899. Den ledde fram till bildandet av Permanenta skiljedomstolen i Haag.

Ett viktigt uttryck för skiljedomsidéns starka ställning åren kring förra sekelskiftet var det fredspris som Alfred Nobel lät instifta, tillsammans med prisen i fysik, kemi, medicin och litteratur. En klar majoritet av de fredspris som utdelades från det första pristillfället 1901 till och med 1921 gick till personer och institutioner som arbetade för skiljedomsidén.

De bägge världskrigen innebar att tilltron till skiljedomen som ett generellt mellanfolkligt tvistlösningsinstrument tog allvarlig skada. Man kan notera att ingen fredspristagare efter andra världskriget har fått priset för insatser kring skiljedomsidén. Men skiljeförfaranden har från 1800-talet fram till i dag haft en viktig fredsskapande funktion i många mellanstatliga tvister. Inte minst har svenska domare här spelat en viktig roll.

”
*ICC:s svenska nationalkommitté
grundades 1921.*
”

I affärslivets tjänst

Skiljeförfarande har utvecklats till att bli ett viktigt instrument för att lösa affärstvister mellan företag i olika länder.

INTERNATIONELLA HANDELSKAMMAREN (International Chamber of Commerce, ICC) grundades 1919 med säte i Paris. ICC:s svenska nationalkommitté grundades 1921. Kort efter grundandet inledde ICC ett arbete med att organisera ett internationellt, branschövergripande forum för tvistlösning genom skiljeförfarande. Sedan tidigare hade det funnits branschvisa internationella tvistlösningsorgan.

År 1922 fastställde ICC ett förliknings- och skiljedomsreglemente som senare har moderniserats vid ett par tillfällen. Året därpå grundade ICC en skiljedomsstol (ICC International Court of Arbitration) i Paris. Under andra världskriget var Aseas styrelseordförande J. Sigfrid Edström också ordförande för ICC. Han såg då till att både ICC:s sekretariat och skiljedomsstol temporärt förlades till Stockholm.

ICC medverkade till att Nationernas förbund antog två viktiga dokument: 1923 års Genèveprotokoll fastslog att en skiljeklausul utgjorde ett rättegångshinder. Tvister som är föremål för skiljeförfarande kan alltså normalt inte behandlas i allmän domstol. 1927 års Genèvekonvention fastslog att internationella skiljedomar enligt konventionens krav kunde verkställas i andra länder. Sverige ratificerade dessa dokument 1927.

År 1958 ersattes Genèveprotokollet och Genèvekonventionen av New York-konventionen om erkännande och verkställighet av utländska skiljedomar. Sverige ratificerade konventionen 1972. New York-konventionen har inneburit en stor framgång då fler än 150 stater över hela världen har anslutit sig till den.

FN:s kommission för internationell handelsrätt (UNCITRAL) har utvecklat ett reglemente för skiljeförfaranden som antogs av generalförsamlingen

1976. Detta reglemente har möjliggjort en standardisering av regler för skiljeförfaranden samt för skiljedomsinstitut och skiljedomscentrum som saknar egna skiljedomsreglementen. År 1985 antog UNCITRAL även en modellag som ett verktyg för att hjälpa stater skapa ett processuellt ramverk för internationella skiljeförfaranden.

Den första moderna svenska skiljemannalagen antogs 1887 och reviderades 1919. År 1929 antogs dels en ny skiljemannalag, dels en lag om utländska skiljeavtal och skiljedomar. De baserades på 1923 och 1927 års Genèvekonvention. År 1971 anpassades den svenska lagstiftningen till New York-konventionen. En ny lag om skiljeförfarande trädde i kraft 1999.

”Tidigare hade det funnits branschvisa internationella tvistlösningsorgan.”

Allmän domstol eller skiljeförfarande?

Tvister mellan företag kan lösas på flera sätt. Ett sätt är genom förlikning, med eller utan hjälp av medlare eller advokater. En uppgörelse som nås genom förlikning eller medling är bindande endast om parterna kommer överens, det finns alltså ingen förpliktelse att acceptera en medlares förslag. Två andra tvistlösningsalternativ är skiljeförfarande och allmän domstol; båda resulterar i en verkställbar dom som parterna är skyldiga att följa.

Det finns flera skäl till att företag ofta väljer skiljeförfarande framför allmänna domstolar:

- **SNABBHET.** Skiljeförfarande sker i en instans. Skiljedomen kan inte överklagas. I många affärs-sammanhang kan en tidsfördröjning vara mycket kostsam och ibland även kullkasta en affär.
- **SEKRETESS.** Affärskontrakt är som regel inte offentliga och affärssekretessen är ofta en viktig förutsättning för en framgångsrik kommersiell verksamhet. Om en tvist ska hanteras av allmän domstol bryts sekretessen, medan sekretessen kan vidmakthållas i ett skiljeförfarande. I många fall vill parterna inte ens offentliggöra att de har en affärsrelation, än mindre att en tvist har uppstått.

- **SPECIALISERING.** Vid ett skiljeförfarande kan man välja skiljedomare som är experter på den fråga tvisten gäller, vilket inte är möjligt i allmän domstol.
- **NEUTRALITET.** Skiljeförfarande ger frihet att välja platsen för skiljeförfarandet och andra ramar för processen som gör att inte någon part riskerar att gynnas på den andres bekostnad. Om man anlitar en domstol i den ena partens hemland, kan detta innebära en otillbörlig fördel för den parten. Detta gäller i synnerhet för länder med ett bristande rättssystem.
- **VERKSTÄLLIGHET.** Fler än 150 länder har åtagit sig att verkställa internationella skiljedomar, om nödvändigt genom utmätning. Inget lika effektivt internationellt instrument existerar för att få en dom från allmän domstol verkställd i ett annat land.

Visserligen måste parterna betala för skiljenämndens kostnader medan allmänna domstolar inte tar betalt för sina tjänster. Men genom att domar i allmän domstol ofta kan överklagas, vilket leder till ökade kostnader för partsombud, kan utgifterna för process i allmän domstol ofta bli väl så höga som i ett skiljeförfarande.

Hundra år av skiljeförfaranden

DEN 18 APRIL 1917 BESLUTADE STOCKHOLMS HANDELSKAMMARE att inrätta en skiljenämnd med inriktning på affärstvister mellan svenska parter som hade anknytning till Stockholmsområdet. Skiljenämnden bestod av 100 ledamöter och verksamheten startade den 1 juli samma år. Handelskammarens verkställande utskott utsåg skiljedomare för varje tvist som nämnden skulle hantera. Till sekreterare i Skiljenämnden utsågs assessorn i Svea hovrätt Arthur Lindhagen.

Skiljenämndens verksamhet expanderade snabbt under de första åren. År 1919 hade den 108 mål. Men sedan sjönk antalet mål kraftigt. De flesta tvister som avgjordes under de första åren handlade nämligen om stråfoderhandeln, det vill säga handeln med det hö som användes till hästfoder. I takt med att hästar-

na ersattes med motorfordon, blev Skiljenämndens mål allt färre. Eftersom många affärskontrakt hade en skiljeklausul som hänvisade eventuella tvister till Stockholms Handelskammares Skiljenämnd, fick den dock leva vidare.

År 1949 ombildades Skiljenämnden till Stockholms Handelskammares Skiljedomsinstitut. Den fick en egen styrelse som utsågs av Stockholms Handelskammares styrelse. Till ordförande i Skiljedomsinstitutet utsågs Arthur Lindhagen som nu var presidenten i Svea hovrätt.

I dag är detta institut ett av världens främsta internationella skiljedomsorgan vad gäller hantering av internationella affärstvister mellan företag, och för tvister mellan stater och investerare.

Skiljenämnden hade från start inriktning på affärstvister mellan svenska parter som hade anknytning till Stockholmsområdet.

Till sekreterare i Skiljenämnden utsågs 1917 assessorn i Svea hovrätt Arthur Lindhagen. Han utsågs senare till ordförande i Skiljedomsinstitutet (1949).

”

Det internationella genombrottet för SCC kom på 1970-talet.

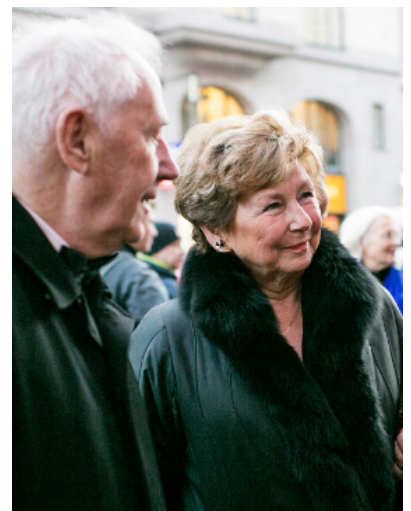
”

Det internationella genombrottet för SCC kom på 1970-talet. År 1973 fick SCC, som enda utländska skiljedomsinstitut, förtroendet att hantera tvister rörande Kinas internationella affärsrelationer. Fyra år senare ingicks ett viktigt avtal, USA–USSR Optional Clause Agreement, mellan USA, genom American Arbitration Association (AAA) och Sovjetunionen, genom USSR Chamber of Commerce and Industry (USSRCCI). Avtalet tillkom genom Stockholms Handelskammars medverkan och innebar en rekommendation att lösa amerikansk-sovjetiska affärstvister i Sverige enligt UNCITRAL:s skiljedomsregler och under medverkan av Handelskammaren.

I dag registrerar SCC runt 200 nya ärenden varje år. Under 2016 registrerades 103 internationella och

96 svenska tvister. På tio år har antalet mål ökat med sex procent varje år.

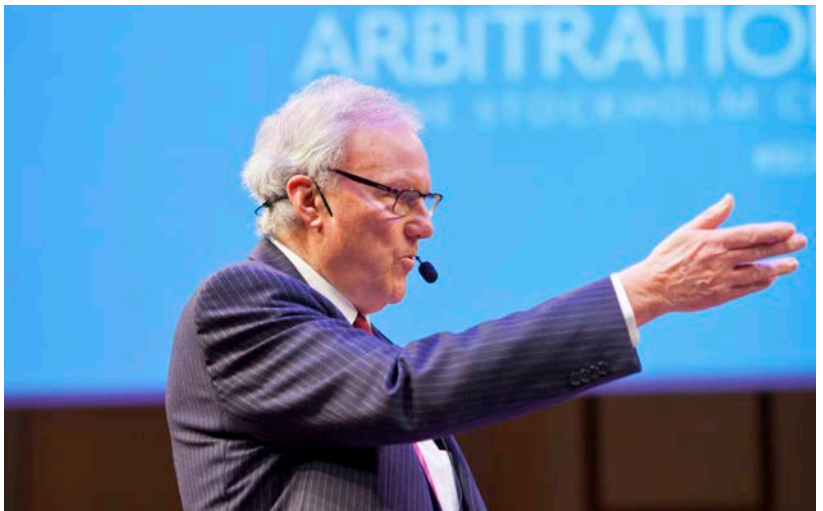
SCC är i dag ett av världens största skiljedomsinstitut, dit parter från drygt 35 länder varje år vänder sig för att lösa sina tvister. Svenska jurister jobbar dagligen med att lösa tvister på några av världens största tillväxtmarknader, inte sällan i helt internationella sammanhang där det enda svenska är den svenska spetskompetensen för internationell tvistlösning. Den erfarenhet och kunskap som svenska jurister står för inom detta område har alltså under åren kommit att utvecklas till en mycket avancerad form av svensk tjänsteexport. Den är inte sällan okänd i samhället i övrigt men med mycket stor tillväxtpotential.

CELEBRATION IN STOCKHOLM 19-21 JANUARY 2017

ARBITRATION INSTITUTE
OF THE STOCKHOLM CHAMBER OF COMMERCE

TVISTEN KRING MOSKVA- AMBASSADEN

SCC fick 1985 hantera en mycket känslig tvist mellan USA och Sovjetunionen. Den gällde bygget av en ny amerikansk ambassad i Moskva. År 1969 hade länderna undertecknat ett avtal om detta men det dröjde tio år innan bygget satte igång.

Ambassadbygget drabbades av förseningar och bråk om byggmaterial. Dessutom upptäckte USA att det sovjetiska byggföretaget hade installerat avlyssningsutrustning i huvudbyggnaden. Båda länderna lämnade in flera skadeståndsanspråk till SCC. Någon skiljedom kom dock aldrig att meddelas. Tvisten förlikades 1992 efter att Sovjetunionen hade upplösts.

SCC spelade en viktig roll för att en allvarlig tvist mellan USA och Sovjet inte eskalerade och att parterna kunde utväxla synpunkter utan att känsliga detaljer blev allmänt kända.

TVISTEN KRING GASEN I UKRAINA

Rysk naturgas utgör en viktig del i Europas energiförsörjning och stora leveranser har gjorts via gasledningar genom Ukraina. Vid ett par tillfällen har Ryssland av politiska skäl stoppat dessa gasleveranser.

Två sådana tvister gällde händelser 2006 och 2009. Trots de mycket spända politiska relationerna mellan Ryssland och Ukraina kunde skiljeförfarandet genomföras på ett effektivt sätt i en anda präglad av samarbetsvilja mellan parterna och deras ombud. I mars 2010 meddelade SCC skiljedomen.

STOCKHOLM TREATY LAB PRIZE

För att klara klimatutmaningen krävs enorma investeringar globalt. Insatser krävs från både privata och publika aktörer. Men trots Parisavtalet från 2015 saknas internationella instrument som på allvar uppmuntrar och skyddar de investeringar vi behöver för nödvändiga samhällsomställningar framöver. Detta är bakgrunden till Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstituts innovations-tävling Stockholm Treaty Lab Prize.

Tävlingen söker svar på frågan hur vi genom ny internationell rätt uppmuntrar de investeringar som krävs för att nödvändiga samhällsförändringar ska komma till stånd – oavsett vilken del av världen det handlar om.

Under flera år som världens andra största institution för hantering av s.k. investeringstvister har SCC

kunnat se hur den internationella investeringsrätten sätter kraft bakom orden i internationella avtal. Nu används den erfarenheten för att skapa helt ny folkrätt som innebär att gröna investeringar uppmuntras, främjas och skyddas.

Stockholm Treaty Lab är ett globalt initiativ och genomförs genom crowdsourcing på HeroX.com med stöd och medverkan från bl.a. International Bar Association, Hagainitiativet och Stockholm Environment Institute (SEI).

Vinnarna kommer att ges tillfälle att presentera sitt modellavtal i samband med FN:s generalförsamling 2018 i New York, i samarbete med Columbia Center for Sustainable Investment.

www.stockholmtreatylab.com

STOCKHOLM
TREATY
LAB

Skiljeförfarandets ekonomiska betydelse för Sverige

Den internationella handeln har ökat snabbt under senare decennier. De gränsöverskridande investeringarna har ökat ännu snabbare. Allt fler länder har integrerats i världsekonomin.

I en värld där reglerna kring internationell handel och internationella investeringar blir alltmer sammanflätade, ökar behovet av kvalificerade institutioner – både offentliga och privata – som kan hantera regelverk och tvister i dessa frågor.

Handelskammaren gav år 2016 Boston Consulting Group (BCG) i uppdrag att göra en strategisk analys av SCC:s verksamhet i förhållande till den internationella skiljedomsmarknaden. Av BCG:s rapport, som presenterades i mars 2017, framgår att cirka 5 800 affärstvister hanterades genom skiljeförfarande 2015.

Den globala skiljedomsmarknaden domineras i dag av sju skiljedomsinstitut.

LONDON COURT OF INTERNATIONAL ARBITRATION (LCIA) grundades 1892 och är ett av de mest välkända instituten globalt. Över 80 procent av parterna i LCIA-förfaranden är inte av brittisk nationalitet. LCIA:s status härrör delvis till den brittiska rättsordningens globala spridning. LCIA registrerade 303 nya mål år 2016.

THE INTERNATIONAL CENTRE FOR DISPUTE RESOLUTION OF THE AMERICAN ARBITRATION ASSOCIATION (ICDR) grundades i New York City 1996 som den internationella delen av American Arbitration Association, en ideell skiljedomsorganisation med kontor i hela USA. ICDR erbjuder hantering av skiljeförfaranden på 14 språk i mer än 80 länder. År 2016 registrerade ICDR 1 050 nya mål.

7

DEN GLOBALA SKILJEDOMSMARKNADEN DOMINERAS I DAG AV SJU SKILJEDOMSinSTITUT.

STOCKHOLMS HANDELSKAMMARENS

SKILJEDOMSINSTITUT (SCC) fokuserade vid grundandet 1917 främst på lokala och regionala tvister, men har under sina hundra år blivit ett av världens främsta institut. I dag är ungefär hälften av de skiljeförfaranden som SCC hanterar internationella: av de 199 nya mål SCC registrerade under 2016 var 103 internationella och 96 svenska. Antalet mål som hanteras av SCC har ökat något de senaste 10 åren, från 140 mål 2006, men har hållit en relativt oförändrad nivå i jämförelse med många andra institut.

CHINA INTERNATIONAL ECONOMIC AND TRADE ARBITRATION COMMISSION (CIETAC)

är Kinas äldsta och största skiljedomsinstitut. Det grundades i Peking 1956 och har i dag fem lokalkontor. CIETAC registrerade 2 183 nya mål år 2016 – en fördubbling jämfört med 2005 – och cirka 25 procent av alla nyregistrerade mål är internationella.

THE INTERNATIONAL COURT OF ARBITRATION OF THE INTERNATIONAL CHAMBER OF COMMERCE (ICC)

grundades 1923 i Paris. ICC:s beslutsfattande organ består av mer än 100 medlemmar från cirka 90 länder. ICC registrerade 966 nya mål 2016, en rekordhöjning från 801 nya mål året innan.

HONG KONG INTERNATIONAL ARBITRATION CENTRE (HKIAC)

grundades 1985 av en grupp privata företagare för att möta det växande behovet av alternativ tvistlösning i Asien. HKIAC finansierades inledningsvis med bidrag från staten och näringslivet, men är i dag ekonomiskt oberoende. HKIAC rankas som ett av de främsta skiljedomsinstituterna utanför Europa, och registrerade 262 nya mål 2016.

SINGAPORE INTERNATIONAL ARBITRATION CENTRE (SIAC)

grundades 1991, och har även kontor i Sydkorea, Kina och Indien. År 2016 registrerade SIAC 271 nya mål, en trefaldig ökning sedan 2006, då SIAC hade 90 nya mål. Ingen statistik över parternas nationalitet är tillgänglig, men med institutets profil i åtanke kan det antas att de flesta SIAC-förfaranden är internationella.

I de flesta internationella mål är åtminstone en svensk advokatbyrå involverad.

Ekonomiska effekter

Den viktigaste ekonomiska effekten av skiljeförfaranden är naturligtvis de kostnader som parterna sparar genom att deras tvist löses på ett smidigt sätt. Redan det faktum att det finns ett effektivt tvistlösningsinstrument för internationella affärstvister innebär i sig en stimulans för internationella affärer.

För Stockholms del genererar SCC:s verksamhet en hel del inkomster för regionen, vilket i sin tur leder till ett ökat välstånd för stockholmarna. I sin strategiska analys av SCC:s verksamhet i förhållande till den internationella skiljedomsmarknaden gjorde BCG en ekonomisk kalkyl som resulterade i följande uppskattade effekter för Stockholmsregionen:

DIREKTA EFFEKTER: Inkomster för aktörerna i skiljeförfaranden i form av bland annat löner och lokaler. Den största intäkten för Sverige i samband med internationella skiljeförfaranden är de arvoden som betalas av utländska parter till svenska ombud och skiljedomare. I de flesta internationella mål är åtminstone en svensk advokatbyrå involverad, och i många tvister har samtliga parter svenska huvudombud. Värdet för Stockholmsregionen uppskattas till 2,7 miljarder kronor årligen.

INDIREKTA EFFEKTER: Inkomster för underleverantörer i skiljeförfaranden. Värdet för Stockholmsregionen uppskattas till 1,9 miljarder kronor årligen.

INDUCERADE EFFEKTER: Ökade inkomster för övriga invånare i regionen genom den ekonomiska aktivitet som skiljeförfaranden ger upphov till. Det handlar om till exempel om hotellnätter, restaurangbesök och shopping i samband med besök i Sverige med anledning av ett skiljeförfarande. Värdet för Stockholmsregionen uppskattas till 1,2 miljarder kronor årligen.

TURISM: Inkomster för regionen när utländska aktörer i skiljeförfaranden återvänder hit som turister. Värdet för Stockholmsregionen uppskattas till 0,02 miljarder kronor årligen.

HUVUDKONTORSSYSTEMET: SCC skapar en efterfrågan på kvalificerade tjänster som bidrar till att stärka Stockholmsregionen som säte för företags huvudkontor. Värdet för Stockholmsregionen uppskattas till 2,5 miljarder kronor årligen.

UTLÄNDSKT KAPITAL: SCC stärker Sveriges anseende som en säker och enkel plats för internationella affärer, vilket innebär en ökad attraktionkraft för utländska investeringar. Värdet för Stockholms-

”

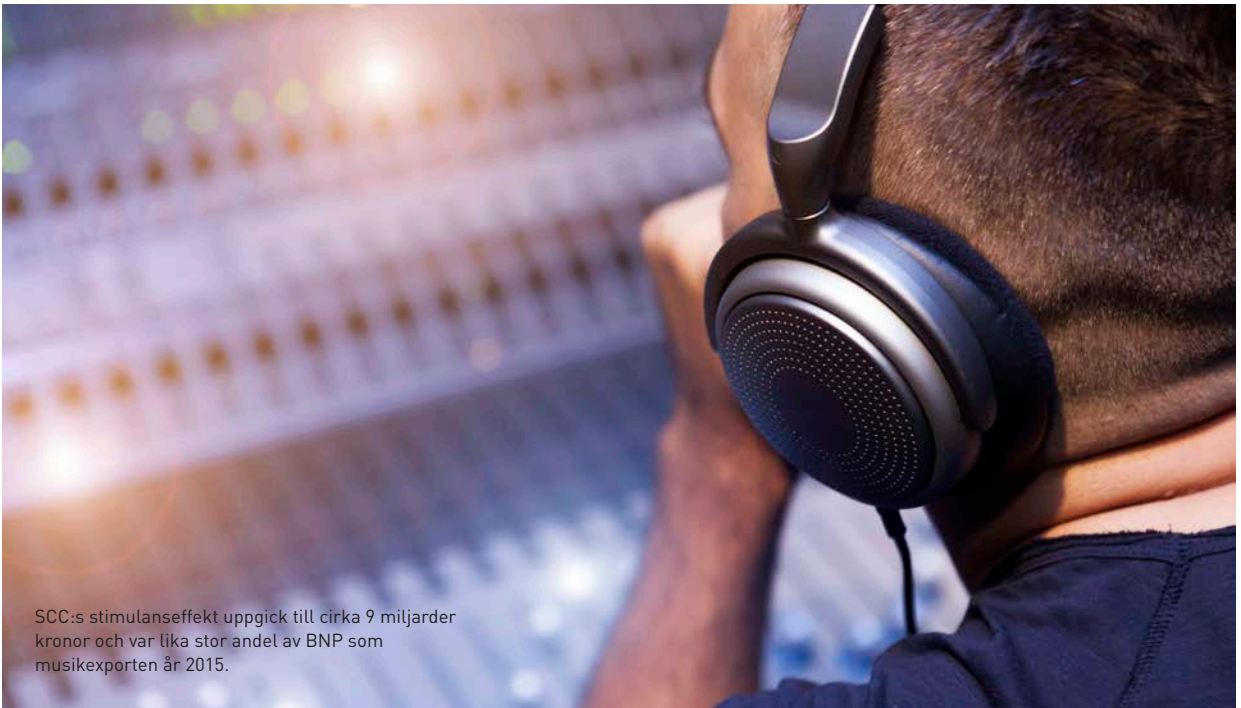
Stimulanseffekten av SCC:s verksamhet uppgår till nära 9 miljarder kronor per år.

”

regionen uppskattas till 0,6 miljarder kronor årligen. Den totala stimulanseffekten av SCC:s verksamhet uppgår alltså till nära 9 miljarder kronor per år, vilket motsvarar 0,21 procent av Sveriges BNP. Därtill kommer ett antal faktorer som BCG inte har försökt kvantifiera, till exempel att SCC:s verksamhet bidrar till ett förbättrat internationellt rykte för Sverige och Stockholm, en ökad möjlighet för Stockholmsregionen att rekrytera och behålla attraktiv arbetskraft och en starkare roll för Sverige i internationella handelsförhandlingar. Även svenska företags affärsmöjligheter i världen stärks genom att Sverige är känt som ett pålitligt land i affärssammanhang.

De ekonomiska effekterna av SCC:s verksamhet – som enligt BCG:s analys uppgår till 0,21 procent av Sveriges BNP – kan jämföras med andra sektors bidrag till BNP: massa- och pappersindustrin 0,83 procent, flygbolagen 0,22 procent och textilindustrin 0,11 procent. Den svenska musikbranschen omsatte cirka 9 miljarder kronor (2015), och den svenska datorspelsbranschen omsatte 12 miljarder kronor (2016).

Det finns alltså all anledning att på ett tydligare sätt än vad som ofta görs lyfta fram den kvalificerade juridiska tjänsteexporten från Sverige.

SCC:s stimulanseffekt uppgick till cirka 9 miljarder kronor och var lika stor andel av BNP som musikexporten år 2015.

Skiljedomsinstitutens konkurrensfaktorer

Det råder en hård konkurrens mellan de internationella skiljedomsinstituterna. Konkurrenssituationen påverkas både av förändringar i affärlivet – till exempel hur marknader och branscher växer eller stagnerar, hur kontraktsvillkor förändras – och av

förändringar i nationell lagstiftning och i de regelverk som respektive skiljedomsinstitut har antagit.

Flera användarundersökningar visar att följande sex konkurrensfaktorer beaktas av företag vid val av skiljedomsinstitut:

EFFEKTIV ADMINISTRATION

1

Att institutets hantering av skiljeförfarandet är effektiv och snabb. Detta innebär bland annat att institutet utser skiljedomare med rätt profil och kvalifikationer, fattar processuella beslut på ett snabbt och korrekt sätt och att institutets sekretariat bistår användare genom att ge information och svara på frågor.

NEUTRALITET

2

Att institutet är neutralt i förhållande till parterna och är känt för att agera opartiskt. Det är även viktigt att den legala miljön, genom lagar och neutrala domstolar, främjar opartiskhet i skiljeförfarandeprocesser. I skiljeavtal där en eller fler parter är stater, till exempel bilaterala investeringstraktat, är det även viktigt att det land som institutet förknippas med är politiskt neutralt.

Mot bakgrund av sin marknadsanalys bedömer BCG att SCC ligger bra till då det gäller flera av dessa konkurrensfaktorer, framför allt när det gäller neutralitet och kostnader. Även SCC:s egna användarundersökningar visar på en ökad kundnöjdhet under senare år. Institutet får ofta beröm för sin effektiva handläggning av skiljeförfaranden, sina skyndsamma styrelsebeslut och sina hjälpsamma och kunniga anställda.

Ett skiljedomsinstitutets konkurrenskraft hänger naturligtvis mycket på institutets eget agerande. Men lokala och nationella politiker och myndigheter, ambassader och näringslivsföreträdare kan hjälpa till att öka den internationella kännedomen om skiljedomsinstitutets styrkor. Andra institutioner som lärosäten, domstolar och juridiska samfund kan också bidra till Sveriges konkurrenskraft som skiljedomsland genom att skapa en legal miljö som inte bara är neutral och

3

ANSEENDE OCH EXPERTIS

Att institutet är välrenommerat på den globala skiljedomsmarknaden och har en stark internationell profil. Användare värdesätter även att institutet är känt för att hantera en viss sort av tvist – exempelvis immaterialrättsliga tvister, investeringstvister eller tvister som handlar om olja eller gas – och därför har tillgång till branschspecifika eller andra relevanta expertkunskaper.

4

LEGAL MILJÖ

Valet av institut påverkas av vilken materiell rätt som gäller i parternas avtal, det vill säga enligt vilket lands lagar tvister mellan parterna ska avgöras. De lagar och regler som rör själva skiljeförfarandet i landet där institutet är baserat, till exempel möjligheten att klandra en skiljedom i en oberoende och väl fungerande domstol, påverkar också användarnas val av institut.

5

INFRASTRUKTUR OCH BEKVÄMLIGHET

Att de internationella reseförbindelserna är goda till staden eller städerna där institutets huvudsakliga verksamhet äger rum. Användarna beaktar även tillgången till lämpliga och prisvärda förhandlingslokaler och hotell, och huruvida erfarna stenografer och tolkar finns att tillgå.

6

KOSTNADER

Att kostnaderna för skiljeförfarandet är konkurrenskraftiga. Skiljedomarnas arvoden och institutets administrativa avgift bestäms av institutet enligt gällande regler, medan kringkostnader som juridiska ombud och förhandlingslokaler beror på den lokala marknaden där institutet har sin huvudsakliga verksamhet.

tillförlitlig, utan även lättillgänglig och välkomnande för utländska användare.

Politiker och myndigheter i många andra länder – exempelvis Frankrike, Hongkong, Singapore, Storbritannien och Tyskland – har under senare år visat stort engagemang för att stärka sina egna skiljedomsinstitutets internationella positioner. Tyvärr har intresset bland svenska politiker och myndigheter inte varit lika framträdande.

Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut har stora tillväxtpotentialer. SCC har starka historiska band till Europa och Ryssland. Eftersom den ryska marknaden för skiljeförfaranden växer snabbt, finns här en intressant tillväxtpotential för SCC. Även Östeuropa och Baltikum är intressanta tillväxtmarknader för svenskt skiljeförfarande.

Lagen om skiljeförfarande

Den svenska lagen om skiljeförfarande (LSF 1999:16) är från 1999. Sedan dess har mycket hänt på både den svenska och den globala skiljedomsmarknaden. År 2014 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av lagen, för att säkerställa att skiljeförfarande i Sverige fortsätter att vara en modern, effektiv och attraktiv tvistlösningsform för svenska och för utländska parter. Skiljeförfarandeutredningen (Ju 2014:02) leddes av den tidigare ordföranden i Högsta domstolen Johan Munck, med rådmannen Helga Hullman som sekre-

terare. År 2015 lade utredningen fram betänkandet Översyn av lagen om skiljeförfarande (SOU 2015:37), där man presenterade ett antal förslag med syfte att anpassa lagen ytterligare till internationell standard, och att åtgärda problem som påpekats av SCC och verksamma skiljedomare eller som uppmärksammats i den rättsvetenskapliga litteraturen.

Utredningen rekommenderade bland annat att lagen bör innehålla en bestämmelse om valet av materiell rätt som ska tillämpas i en tvist, att en part inte ska kunna väcka talan i domstol under pågående

”

År 2014 beslutade regeringen att ge en utredare i uppdrag att göra en översyn av lagen, för att säkerställa att skiljeförfarande i Sverige fortsätter att vara en modern, effektiv och attraktiv tvistlösningsform för svenska och utländska parter.

”

skiljeförfarande angående skiljenämndens behörighet och att grunderna för att klandra en skiljedom bör revideras så att de överensstämmer med internationell standard. Utredningen lade även fram förslag på hur klanderprocessen i hovrätten kan effektiviseras genom att alla klander mål avgörs av Svea hovrätt, att klander mål som huvudregel ska avgöras genom skriftligt förfarande och att engelska kan vara rättegångsspråk för att underlätta för internationella aktörer.

SCC välkomnade på det stora hela utredningens förslag på förändringar av lagen om skiljeförfarande. De synpunkter på utredningens förslag som framfördes var i första hand motiverade av en ambition att gå ännu längre för att behålla och stärka Sveriges konkurrenskraft inom internationell tvistlösning. Tyvärr har Skiljeförfarandeutredningens förslag ännu inte blivit föremål för någon proposition.

”

De synpunkter på utredningens förslag som framfördes var i första hand motiverade av en ambition att gå ännu längre för att behålla och stärka Sveriges konkurrenskraft.

”

Vad bör göras?

Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut är en viktig del av den kvalificerade tjänstesektorn i Stockholm. SCC bidrar redan till tjänsteexporten från och välståndet i huvudstadsregionen, och har potential att spela en ännu större roll för regionens fortsatta ekonomiska tillväxt. För att kunna göra detta behöver SCC öka sin konkurrenskraft på den internationella skiljeförändemarknaden.

Svenskt skiljeförfarande har sedan många år en mycket stark internationell ställning, men omvärlden står inte still. I takt med att omvärlden förändras måste också vi granska, utvärdera och uppdatera svenskt skiljeförfarande. Vi måste vara lyhörda och mottagliga för globala tendenser, förändringar av regler och andra utvecklingar inom skiljemannarätten internationellt. Detta betyder inte att vedertagna grundprinciper överges. Men att Sverige manifesterar fortsatt höga ambitioner för modern internationell tvistlösning är naturligt, kanske till och med förväntat, i omvärldens ögon.

Synsättet att internationell tvistlösning utgör en avancerad form av tjänsteexport återfinns i flera länder, inte minst Storbritannien, Hongkong, Singapore, Tyskland och Frankrike. Politiker och beslutsfattare i dessa länder återkommer inte sällan till den framträdande roll deras jurisdiktioner har på den internationella spelplanen. Den brittiska regeringen uttryckte i 2011 års finansplan en tydlig ambition att främja juridisk tjänsteexport genom ”an industry-led promotion of the UK as the world leader in legal arbitration and commercial law services”. I Hongkong är regeringsföreträdare i officiella

sammanhang noggranna med att påpeka Hongkongs starka roll för internationellt skiljeförfarande. Och i Singapore satsas stort på en helt ny domstol för kommersiella internationella tvister. Detta är bara några exempel. Storbritanniens förestående utträde ur EU har också gjort att en del andra länder har nu försöker öka sin attraktivitet för skiljeförfarande eftersom brexit kan förväntas minska Storbritanniens konkurrenskraft inom detta område.

Företag och stater val av plats för internationella tvister handlar om förtroende. Parter anförtror tvister till den institution och det land som har visat sig kunna avgöra dem på ett neutralt och effektivt sätt genom internationellt välanpassade tvistlösningsmekanismer. Ytterst handlar det om vilken jurisdiktion, och institution, parterna litar på. Det förtroende som Sverige åtnjuter inom internationell tvistlösning har också betydelse för Sveriges varumärke mer generellt, och främjar Sverige även i andra sammanhang. Att Sverige så starkt förknippas med förtroende skapar goodwill för svenska företag på den globala exportmarknaden. Även detta är ett skäl att värna om Sveriges position och spetskompetens inom internationell tvistlösning.

Handelskammarens förslag för att stärka Sveriges konkurrenskraft:

- att regeringen skyndsamt lägger fram en proposition baserad på Skiljeförfarandeutredningens förslag
- att svensk spetskompetens inom internationell tvistlösning blir en del av det svenska handelsfrämjandet
- att Stockholms roll som världsledande forum för internationella tvister får en självklar plats i stadens marknadsföring
- att ambassader och andra internationellt verksamma delar av statsförvaltningen uppmärksammar svenskt skiljeförfarandes betydelse för svensk export och goda internationella relationer.

STOCKHOLMS HANDELSKAMMARE, Box 160 50, 103 21 Stockholm

Tel: 08-555 100 00 // www.chamber.se

Ansvarig analys: **Annette Magnusson**, Annette.Magnusson@chamber.se

Ansvarig kommunikation: **Robert Östholm**, robert.ostholm@chamber.se

Stockholms Handelskammare